

Отже, спогади І. Д. Юрченка є важливим історичним джерелом, в якому показано події української революції 1917-1918 р. регіонального і загальноукраїнського значення, наведено маловідомі подробиці українізації 34 корпусу російської армії, особливості протигетьманського повстання.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрієнко-Данчук П. Св. п. проф. І. Юрченко / П. Андрієнко-Данчук // *Свобода*. -1984. - Ч. 49. - 15 березня. -С. 8.

2. «Бо Ти любив, в душі беріг, як скарб коштовний, Україну». *Життєпис українського патріота Івана Демидовича Юрченка. / Упорядник та автор передмови О. Мельничук. - Вінниця: «Нілан-ЛТД», 2015. - 266 с*

3. Кравчук О. М. *Військово-політична діяльність Павла Скоропадського у Меджибожі (липень - листопад 1917 р.) // «Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України». Частина 1. - Меджибіж-Хмельницький, 2009. - С 324-333.*

4. Мельничук О. *Політичні репресії радянської влади в Україні (на прикладі однієї родини) // Реабілітовані історією. Вінницька область. Книга перша. - Вінниця: ДП «ДКФ», 2006. - С 814-819.*

5. Трембіцький А. *Життєві шляхи випускника Вінницької учительської семінарії І. Юрченка на сторінках часопису «Свобода» // Матеріали XXIII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції «Освіта на Поділлі: минуле та сьогодення» (До 100-річчя заснування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського). - Вінниця, 2011. - С. 395-399.*

**В. А. Косаківський,
Т. О. Іванова**

ГОЛУБІВСЬКА ТРАГЕДІЯ

Невеличке подільське село Голубівка, яке нині входить до складу Северинівської сільради Жмеринського району, не має ще й ста літ від часу свого виникнення. Але під час Великої Вітчизняної війни, у січні 1944 р., незадовго до визволення, тут

сталась жахлива трагедія, про яку старожили Голубівки і сусідніх сіл згадують до цього часу.

Трагедія сталася на Водохреща 1944 року. Ось так її описано у статті краєзнавця Кучинського А. Б. «Трагедія на Йордан в с Голубівка 1944 р.», яку вміщено у книзі «Через віхи історії. Краєзнавчі нариси»: «19 січня 1944 р. вранці в селі з'явився партизанський загін. Партизани розселились в хатах голубівчан, не забувши виставити сторожові пости на околицях села. Штаб розмістився у хаті Івана Бондара. Наступного ранку основна частина партизанського загону залишила село і поїхала у с. Кудіївці, не повідомивши про свій маневр одному із сторожових загонів на північній околиці села.

Тим часом до Голубівки зі сторони урочища «Затішшя» прямував румунський загін у складі дев'яти чоловіків, що поверталися з полювання. На околиці села зав'язався бій: четверо румун загинуло, а п'ятеро потрапило в полон. Партизани з полоненими повернулись до села, а потім кинулись наздоганяти основний загін.

Зовсім швидко, мабуть почувши постріли, з Северинівки прибув загін румунських солдат на чолі з офіцером Ликотинентом. Село оточили з усіх сторін. З будинків вивели чоловіків і хлопців-підлітків та зібрали на колгоспному дворі. Там заручників вишикували в колону по чотири чоловіки.

Румунський офіцер виголосив промову, суть якої зводилася до того, що вони, румуни, за кожного вбитого свого, уб'ють десятеро голубівчан. Колону вивели за село в сторону лісу.

Першим загинув староста - Суглобов Олександр (був родом з с. Северинівка, знав кілька мов). Другим отримав кулю Михайло Побережний, який спробував утекти до лісу. Колона голубівчан втратила порядок перетворившись на групу переляканих людей, позаду яких румуни влаштували вже три кулемети...

У тій страшній колоні, у другій та третій шеренгах йшли син та батько: Бондар Василь Дем'янович (йому було 13 років) та Бондар Дем'ян Якович, 1907 р. н. Під

час розстрілу 13-річного Василя було поранено в голову, він упав, а зверху своїм тілом його прикрив батько - Дем'ян Якович. Згодом, оговтавшись Василь втік до лісу.

Мельник Ганна Антонівна, 1921 р.н., яка була очевидцем цієї трагедії, згадувала: «Я не втрималася і кинулась до трупа свого чоловіка, який лежав біля свого батька. Навколішках благала румун порішити і мене, однак, один з них, відштовхнув мене рушницею.

Побрела я додому, важко хвора свекруха лежала на ліжку, а біля неї плакав мій єдиний синочок, одна радість, для якої мусіла жити. Мати чоловіка зрозуміла, що втратила сина і чоловіка і, плачучи, заспокоювала мене.

Через шибку вікна я побачила кілька постатей румун - вони прямували до хати. Удар кованого чобота легко справився з дерев'яним засувом. В руках одного з карателів палав смолоскип. Мати простогнала, що хвора, у відповідь - їдкий сміх. Смолоскип легко підпалив ліжку. Я злякалася, винесла на плечах уже з палаючої хати свекруху, а потім миттю побігла за сином, якому виповнився лише річок.

Троє ми сиділи на подвір'ї зовсім без нічого: хата згоріла, худоба розбрелася. На великі сани-гринджоли я всадила матір та сина і поволокла їх світ за очі».

Покришка Феврона Іванівна, 1912 р.н., згадала: «На другий день, тобто 21 січня 1944 р. карателі пригнали кілька жінок з невеличкого хутірця Хатки до Голубівки і наказали викопати велику яму, скидати туди трупи і загорнути землею».

А село палало ще декілька днів [1, с 421-424].

В ході експедиційного обстеження нами записані додаткові свідчення очевидців про цю трагедію. Бондар Олексій Дем'янович, 1932 р.н., розповів: «Німців во-первих у нас не було. У нас були руміни. Шо я можу сказати? То шо я бачив, то шо я запомнив, то я можу вам сказати. Я з 32 року. Щитай 12 років було.

Це так було, шо батько мав якраз на Арданю, мав йти в ліс, принести дров, шоб сусід його покликав. Ну, той сусід там не покликав ше. Ше рано це було, часа

чітирі, як в двері постукали. *(Це було)* в 44-му, на Ардань. Да. Постукали в двері. Батько ше тут: «Зара, зара». Спав. Начали, значіть, добре стукати. Батько так і в білі іде, відкриває двері і тут, значіть, з автоматами партізани прийшли. Прийшли ці партізани, обдивилися хату. А хата у нас була трошки виличенька і один говорит з них: «Здесь будіт штаб». Ну всьо. «Румуни єсть? Немци єсть?». «Не ж, - ми кажим, - нима в нас нікого. Опше нима». Но, правда подивились в хаті, кругом обдивились всьо. Вийшли і пішли. От через несколько врем'я заїжают партізани вже і цей штаб там, всі ці начальніки. О! Помню, шо один був начальник штаба. Він шось був з двінаціть раз, шось, раняний. Ну, я от запомнив, а фамілію іго я ни помню. І танком так опалаяний в нього був волос. І він бере розказує, от, шо там і там мине, опшим, ранили. Но я не помню точно іго фамілію, чи Вишкрабенцов, опшим, ни помню іго фамілії. Да! Всьо розполажилися, почали всьо своє ці партізани розкладати. Заходи цей начальник штаба тій каже: «Слушай. В нас, - говорат между собой, - шо сала нима, сала нима». Ну, а там сказали, в Станіславчику, там була ця свиноферма. Шо вони роблят. Бирут чітирі партізани сідают на сані, повозку значіт, і їдут в Станіславчик. Взяли вони в Станіславчику два кабани, приїжают сюда і їх обделуют. Ну, вопшим всьо роблят. Хтото там подзвонив, шо, значіт, на Голубівкі чітирі партізани вкрали двоє свиней.

Шо роблят руміни? Дві павозки, двоє саней. І на передньому і на задньому, двоє саней, були пуліміюти. Там і там пуліміют і вісім їх. Там чітирі партізани, а їх тут вісім їдут. Вони сюдою долиною їдут. Це чумацька дорога колись була. Зара там нічого нема. Німці сюдою тожи їздили. Приїжают. Тільки сюда під горбок, а там же ш часовий стояв. Вже ждали їх, вобшем сообщеніє вже було. Тіки вони під гору піднялись цими кіньми і почалась стрілянина. А цей, шо я запомнив, шо цей начальник штаба, він зриваєця. Зірвавця і «Ву-у» зачав, наче чувствував шось, а мама каже до нього: «А шо таке? В чом дело?». «Щас будем зайцев пугать» - бире розказує. І всьо, бистро зібравця. І тіки вийшов на двір і

я за ним, хороший такий дядько був. І тут тільки пулі, вже по вулиці до гори тюм, тюм, тюм, пулі почали свистати. Він мине за шкірку назад. «Не показуйся» говоре і я притих, сів. Да! Вопшем, шо я типер побачив, то шо привели на подвіра до нас чітирі руміни. Вони чітирі забили, а чітирі в плен взяли. Поставили в нас їх коло вишні, часового поклали коло них. А там був Іван, так як у нас, примірно, зараз участковий. Там тоді був цей Іван звати, а як по їхньому звати... І говори до тата: «Дім'ян, - каже, - дай закурить». Тоді ж махорка була, ни було цих, ни було сігарет. Да. І тато тільки до кисета, став витягати цю коробку, а той часовий говорить: «Нінада. Кому? Етім фашистам закурити дати?». Тато взяв і пішов. Приходи до цього начальника штаба тай говори: «Слушай, - каже, - там і хороший румін, він нікого ни обідив, нікого ни вдарив і проси закурити». «Ну пошлі». Пішли, то тато дав їм всім чітиром закурити. От!

Відти вони, от пройшло, я знаю, ну с пів часа, можи так, примірно, я тоді добре ни розбирав, приводят попа і дяка, з Сивиринівки. А це якраз на сьвата той піп і дяк, вони мали шось там ходити по хатах христити, як обично. Привели, значит, цього попа і дяка. Той дяк трусиця, а піп сидит собі смірно, як положино. Да! От всьо!

А я уже заглядаю - як воно, шо воно дальше буде. Ну, якраз, так примірно, партізани приїхали в чітирі утра і ввечорі, примірно в чітирі часа, десь тако надвечір вони вибрались. Почали вибиратись. Всі почали тікати партізани, вопшім в'їжджати, а попа і дяка покамісь ше лишили. Шо получаеця. Цей піп і дяк сидит. Вже тихо стало, ні одного партізана нима. Потом шук, під'їжджає -сані, під'їжджає повозка ця. Під'їхали: «Є поп?». А той: «Я піп». «Гайда пошлі». А мама каже: «Куда? Нашо?». «Як куда? Знаєш, шо за поп? В нього, - каже, - пістолет в кармані і две гранаті в санях. Ето не поп, - каже, - ето фашист». І забрали цього попа тожи. Забрали цього попа, а дяк, значіть, остався.

Ну шо я можу ше сказати? А потом, значіть, вивезли їх до Матійківського лісу, Матійківський ліс там

є, там міст є і цих розділи до білля. В біллі цих румінів читирох викинули в сніг з моста, попа забили і поїхали. Відтоді начіть всьо тихо.

Да! Ше коли вони вибиралися, цей начальник штаба до батька говорить: «Слушай, - каже, - поїхали з нами. їдь, - каже, - бо завтра тут буде шуміха». Він всьо понімав, бо видно, не в одному селі вони такого наробили. Всьо понімав. О! Каже: «їдь». «Не». Ну то проведи нас до Матійківського ліса і тоді як хоч. Батько не, а дід мій согласився їх до Матійківського лісу завести. Це сюда чириз Носківці. Да! Шо получаєця. То дід остався живий. Приїхав вже віти, як було всьо перестріляно-перебито.

На другий день приїхали - румунський цей карательний отрад. Обцепили всю Голубівку. Шо тут цю Голубівку обцепити. Поставили там на углах пулімйоти і начали збирати каждую хату. От і є мущина - забирают. Женщин не трогали, тільки мущин і виводили. От вже прийшли до нас до хати, вивели батька, брата і мене. Вивели і в колону, і до гори. А якийсь ззаді йшов румін і шось загерготів до того другого і той мине взяв за шиворот і відкинув, вивів з цеї колони. Привели вони туда, там де пам'ятник. Не, не пам'ятник, а привели їх в контору. Там в нас була контора, а у тій конторі було тих забитих читири румуна. Вони лижали. Поклали їх люди, вони там лежали. Привели цих всіх, построїли їх по трох.

А ми з мамою. Вже нема нікого. Всі, хто які баби, всі повтікали, а ми ше з мамою. Мама чось розтіралася, то подушку винеси, бо вже чуєм звідти, значіт, стрілянина така. Підійшли ше, підбігли туда, ше румін нас не пустив, ми вернулись назад. От і чуєм вже дим такий відти. Вже начали з тої сторони Голубівку палити. Правда, шо запалили вони не багато, шось читирі чи п'ять хат запалили. О! А їде до гори начальник і каже: «Мама, фок ни буде». А хто його знав шо таке «фок». Типер скажи: «фок» то я знаю, шо вогню ни буди. Да! І поїхав. О! А ми, шо робити? То ми тоді сюда і в круговую дали в Чернятин. Приходим туда, а там мамин

брат в Чернятині. О! Каже... Мама почала плакати, розказувати шо так і так, чоловіка забили, сина забили.

А син вже на пічі в цього дядька. Шо получилось? Потом він вже став розказувати. Коли построїли їх по трох тут, провели коло тих румінів. Забрали тих румінів мертвих, Построїли їх по трох і почали вести. А був директор шоколи, а він знав шось сім язиків. Колись до нас прислали його. Він так жив в нас. От фамілії його я ни знаю, може баби знають, а я не знаю. Привели його, да, і коли стали вести він обертаєця: «Хлопці, - каже, - нас видут рострілювати». Привели тудя, на то {місце) де рострілювали їх. «Староста, вихаді!». А він же (директор школи) був і заміщав старосту. «Вихаді». Він вийшов. йому пістолет приклав до голови, вистрілив і вбив. «Бригадір, вихаді!». Ну, той бригадір, шо ж там вже ніякого бригадіра. Почали всі люди падати на коліна, просити, шо ми, ми ж нічого ни винні. Проситися. Ніхто. Він тоді до румінів: «Стріляйте!». Руміни не стріляли. Він тоді сам за пулімьот і пулімиотом. Ну, тоді вже й руміни зачали, це ж команда. Да! То вони ше декого добивали, кому голову відтявали.

Ну, а коли батько мого братка взяв і впав на землю то так браток остався живий. «Чую, - каже, - шо він «Хлопці, хто живий, легко раняний, тікайти, бо я ни можу». Батько був побитий сильно. Він його як обняв і так він остався живий.

Озьдо є ця Оля Гуртова, шо була тут, батько її, казала, скільки в нього пуль поза шкуру пройшло. Тут ше вирізали його, но помер правда. Да!

«Хто живий, легко раняний, тікайти». «І, - каже, - я зірвався і гайда в Чернятинж І це він прибіг тудя. І якраз ми прийшли, він вже був там. Отаке! То шо я знаю.

Ну да, вони так і сказали, шо за одного румуна десять «партизан». Вони «партизани» казали на наших людей. І так і вбили. Мама либонь казала, чи жінка вже говорила, шо вже як я в армії був, то привозили того начальника карательного отрада на Голубівку. Но я цього ни знаю, бо я в армії був, но вроді шо так привозили його. Це треба спитати в бабів вони знають.

Всіх вивели 40, а осталося, кажиця їх лишилося 6 вроді живих. Да, 6 живих і 34 забили.

А він {did) відти шо, привів їх до Матійківського ліса туда. О! Всьо. і вони кажут: «Як хоч дед». Ну, він був вже такий підстаркуватий: «Виртайся назад» і їго підвезли сюда до Носкавець, підвезли і він віти прийшов пішки. Прийшов до дому, а тут вже всьо розстріляно, попадаєно. І він каже: «Луче б я був тута, шоб він був поїхав». Ну, але така судьба. Шо зробиш? Нічого ни зробиш!

А на другий день, зійшлись свої люди, самі селянини посходились додому, викопали могилу там під лісом, братську щитай, на кладьбіщі. Вот! І похоронили їх всіх в могилі.

Зробили пам'ятник. Вже типер пам'ятник зробили. Ни типер, а вже років 15 тому. Ну, вопшим зробили пам'ятник, обгородили всьо. І оце щитаєця пам'ятник. А тут де їх розстрілювали - вони прийшли, бо було всьо і кості разні, бо розбивали всьо на свете. Так вони всьо це позгортали, викопали ямку і поховали. Тут поставили камінь, хрест і цеп'ю обгородили - пам'ятка де їх розстрілювали. Всьо.

Ну, це заповниця канєшно на всьой вік - таку трагедію. Безневинних людей стільки перебили, а шоб були пішли в партізани, то дали б пользу якусь, а так шо зробиш?» [2].

Ложечко (д. Ратушняк) Наталка Никонівна, 1921 р.н., жителька сусіднього с Хатки, також була очевидцем трагедії: «Селом нігде нікого нема, шоб собака гавкнув хоць. Де ті собаки? Нігде. Куди я піду. Піду в Чернятин. Там є перва систра. Маминої систри дочка. Це вона сама ближче сюди. Іду. Коло самого цвинтара догонят мене ці самі руміни, шо побили і попалили. Ой, Боже мій! Я вже тоді: «Думаю, ну, шо ж це вже вертатись з цими дітьми?». Али їде румін ззаду, і подивився на мени, і каже тако: «Жінка! Ни добре. Жінка! Ни добре». Головою покрутив і коло цвинтара аж догнав. А я тягну цю дитину, а воно ни хочи йти. А це, цьому ше року ни було, нису. Приходю до систри, до цеї первої. Кажу: «На, тобі цих двоє дітий, а я піду додому.

Піду до дому, бо ж корова і всьо, всьо тако лишане, як цього Ви. Ні засуняне, ні закладяне, нічо. Піду додому шоб ни вийшли на дорогу, ни ходили по дорозі де.

Йду назад, а він стоїт, там під Трубою, румін. Тий мине у груди: «Куди йдеш?». Я кау: «Дудому, озьдо». «Жінка! Там ни добри». А Голубівка горит. «Там ни добри». Я таке сюди рвуся, а він мине за плечі тай туди: «Виртайся назад». «Виртайся назад». Я кау: «Ни вирнуся, я з цього села, я ни піду далеко». І це ж я з цього сила. Насилу їго якомсь вмолила. Пустив мине.

Приходю. Корова ходи по подвірі. То тия бігає, бичок, тожи по подвірі. Біру загоню, а мами нима. Ой! А мама пішли там де глядят цих, тойо, під цими мершами. Кає: «Тато самі крайні були». «Як, - кає, - тако посікли, так і вони там всі - живі і ни живі, і раняні і ни раняні, всі лижат, там у балці вони». «Той, - каже, - проси: «Завизи мене додому». Той біз руки, а той біз ноги. Кров литит». Мама пішли, и, на короварню. Ні коний нима, ні воза нима, ні тих саней. Сані були, бо зима була. «Ну шо ж я, биру, - кажут, - воли, запрагаю ті воли, бо є сані». На ті сані. І приїжджают сюди, до тата. Тато вже не живий. Як вдарили сюди, а тут так і половини голови нима. Но тіко ніс і гоко сюди, а сюди нима половини нічого. Вже ни живі тато. «Той, - кажут, - просе: «Килино! Вони звалися. Килино! Голубочко, возьми мине додому хоть завези!». Бо тако їхати до нього вулицьою. «Возьми мине додому, возьми». Бо ше на ноги стани, в нього рука була. Той в руку, а той в ногу пораняний. Вони, вже там, якомсь витягнули того тата. Тато в кожусі були вдягняний, бо зіма. Витягнули на ті сані і кажут: «Сідай коло нього ондзьо, а ні - лягай, то я під визу».

Підвезли їго туди. То він ше прожив, я ни знаю, чи місяць, чи ни дожив місяць, бо я уже забула, то помер.

А я прийшла вже. Зачиняю хлів і всьо, а мама кажут: «Куди ти йдеш?». Я кажу: «Йду в Чирнятин. Я с Чирнятина вирнулась». Кажу: «В Ксеньки діти полишала». «Там, - кажу, - нагрузку її дала». «Обох, - кажу, - лишила». «То ти с Чирнятина прийшла?». «Да». «Поможи міні тягнути тата». Вже ми вбидві взяли. (Тато) вдягняний, тако всьо, взутий. Втягнули

ми. Шож, а голови кусок нима. Ой, Божи! Поплакали вбидві. Вони кажут: «Шо це дасть?».

Я вже кричала і всьо. Тай шо? І просила і кричала, і ше ни пускав. Навіть ни пускав туди (в *Голубівку*) зайти. Бо кажи: «Жінко! Тут ни добри. Тут ни добри».

Ой!

Йдем ми по вулиці. Нима нігде нікого, хоть свищи. Пали сило ше це. Де поділися? Хто подівся? Куди? Ни знаю. Ни знаєм нічого. Кажут вони до мени: «Ти йди, йди до дітий. А я вже буду лижати з ним. Ондзьо ляжу коло нього тай буду лижати. Скажиш.: Ше є дві сестри в тім, Чирнятині. Там пирикажиш кимось, або шо. Тай прийдут. Хтось прийді. Чи вони прийдут?».

То хлопи боялися, ни прийшли, а жінки прийшли. Прийшли вже ті жінки. Вже я тут де діти полишала. Там тата мили, нарадили. Лижит. Трумно, там, поїхали в Саваринівці зробили. А тих так в яму, як свиню, закопали: хто як упав. І боком, і нагозначки, і-і.. Ніхто нікого ни забирав. Так скидали. Так і та могила є. І пам'ятник такий покладали, надпись таку. О! Там загорнули, викопали. А віци прийшли шось три хлопи, знайшли, ше руміни, шо биріт яму копати. Тай викопали вони яму, скидали, так як свиний. Ой, Божи, Божи!

А я пішла забрала ше ті діти, прийшла. Тай ше взяли ті воли. Тай там сказали тим, викопали ямку. То тата закопали хоць в трумні. Шо ни так як, - каже, - як свині. Тай в Чирнятин завезли. Ніхто, нікогісінько нима. Нима. Та завезли і спустили. Там людий найняли, шо ту яму викопали. То щороку ходимо. Тай таке. Таке пирижила. Таке було» [3].

Матищук (д. Димчук) Євгенія Семенівна, 1926 р.н., жителька с Северинівка, також розповіла про цю подію: «Там був батюшка наш і саваринівський, батюшка чужий був, а саваринівський так як то - дяк називався. Вони були на тій Голубівці. І ці партізани наші взяли тай застрілили того батюшку. І самі виїхали партізани. А цього нашого, нашого, шо це був не застрілили. Він втік до дому. А зара надійшли німці і то село окружили, думали шо партізани стоять. А партізани вже давно вийшли. І вже так, який лишився там в селі хлоп, всіх

порострілювали. Бабів не зачіпали тіко хлопів. То там щороку ходят на день победи, ходят до тої могили і ходят правити» [4].

Бондар Галина Василівна, 1931 р.н., та Іванова (Бондар) Тетяна Олексіївна, 1960 р.н., уточнили відомості про поранених односельчан: «А лишився цьої Гольки Живенчихи тато, він раняний був. І Задворний з другої вулиці. Цей прожив шось девіть день, а той шось штири дні. І вони їх, коли (*вони померли*), поховали після того коло них. То того відти поховали, а того відти. А як зробили братську могилу, то стали сходитись, стали вірити в наше горе і все це соєденили, і це того в нас така велика (*братська могила*) получилась. Но там вона глібока. Там поховано 32 чоловіки і двоє збоку. А ше раняні лишилися. Так.

Там чотири чоловіка забрали в Чапаєвку, там одного похоронили. А то в Чернятин, по моєму, одного, а ті ше живі остались, хто раняні, то живими оставили.

Як на фронті лишались живі так і там лишилися, тоді ше даже наш дід остався, він помер в Первомайську, так його і похоронили там.

Він лишився, так, Василь живий, Жмінька Бедрак.

Їх там є 8 чоловік» [5].

Прізвища розстріляних жителів с Голубівки Асаулюк Василь; Бадюк Созон Семенович, 1910 р.н. Бондар Дем'ян Якович, 1907 р.н.; Буровський Йосип 1892 р.н.; Варцаба Гнат, 1884 р.н.; Вознюк Федір Семенович, 1884 р.н.; Голуб Петро Михайлович, 1908 р.н.; Гордєєв Іван; Гуртовий Михайло Михайлович, 1891 р.н.; Гуртовий Олександр Михайлович, 1921 р.н. Демчуков Єпіфан Єрофейович, 1906 р.н.; Задворний Герасим; Зброжек Іван Олександрович; Зброжеї Олександр; Змінко Іван Григорович, 1921 р.н.; Кучеруї Данило Адамович, 1882 р.н.; Литвиненко Григорії Семенович, 1922 р.н.; Марінчук Іван; Мельник Федір 1902 р.н.; Михальчишен Іван Іванович, 1911 р.н. Мукомела Дмитро Онихватович, 1909 р.н.; Побережний Іван Дмитрович, 1892 р.н.; Побережний Михайло Павлович, 1921 р.н.; Побережний Павло; Покришка

Василь Миколайович, 1913 р.н.; Покришка Микола; Покришка Степан Григорович, 1928 р.н.; Ратушняк Никон Михайлович, 1885 р.н.; Саволюк Василь, 1924 р.н.; Слюсар Олексій, 1892 р.н.; Суглобов Олександр; Швець Андрій.

Залишилися живими після розстрілу вісім чоловік: Бедрак Федір; Бондар Василь Дем'янович (поранений), (1930-2007); Вознюк Іван Федорович; Вознюк Олександр Федорович; Змінко Григорій Павлович; Побережний Микола Павлович (поранений); Ставнійчук Василь Сидорович (поранений); Танань Василь [1, с 424-425; 2].

Нащадки свято бережуть пам'ять про безневинно загиблих. Щороку на сільське кладовище до братської могили приходять діти, онуки і правнуки щоб вшанувати пам'ять про безневинно загиблих.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Кучинський А.В. Трагедія на Йордан в с. Голубівка 1944 р. / А.В. Кучинський // Через віхи історії. Краєзнавчі нариси / Упорядник М. П. Антонюк. - Вінниця : Власюк, 2004. - Ч. 1. - С 420-425.

2. Запис Косаківського В.А. 24 червня 2009 р. від Бондара Олексія Дем'яновича, 1932 р. н., жителя с. Голубівка Жмеринського району Вінницької області.

3. Запис Косаківського В.А. 23 червня 2009 р. від Ложечко (д. Ратушняк) Наталки Никонівни, 1921 р. н., жительки с. Хатки Жмеринського району Вінницької області.

4. Запис Косаківського В.А. 19 червня 2009 р. від Матищук (д. Димчук) Євгенії Семенівни, 1926 р. н., жительки с. Северинівка Жмеринського району Вінницької області.

5. Запис Косаківського В.А. 24 червня 2009 р. від Бондар Галини Василівни, 1931 р. н., Іванової(д. Бондар) Тетяни Олексіївни, 1960 р. н., жительок с. Голубівка Жмеринського району Вінницької області.